

Ο πράσινος δρόμος προς την Ανοικτή Πρόσβαση: Πολιτική, κίνητρα, δράσεις

Το παρόν κείμενο ανακοίνωσης παρουσιάστηκε στο:

31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – 22-24/10/2025

Ιωάννινα

Βιβλιογραφική αναφορά ανακοίνωσης στα ελληνικά & αγγλικά:

- Ζωντανός, Κ.; Πολυμεράκη, Φ.; Κολοβός Φ. (2025). Ο πράσινος δρόμος προς την Ανοικτή Πρόσβαση: Πολιτική, κίνητρα, δράσεις. *31ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. Ακαδημαϊκή ευημερία, ελευθερία και ακεραιότητα: Από το ΑΒ στο ΑΙ, Ιωάννινα.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39368>
- Zontanos, K.; Polymeraki, F.; Kolovos, F. (2025). The Green Road to Open Access: Policy, Incentives, Actions. *31st Panhellenic Academic Libraries Conference*. Academic Well-being, Freedom, and Integrity: From AB to AI, Ioannina.
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/39368>

Περιεχόμενα ηλεκτρονικού αρχείου:

- Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek
- Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα
- Conference paper's details in English

Για φιλικότερη πλοήγηση συνιστάται εμφάνιση του δυναμικού παραθύρου περιήγησης (επικεφαλίδων/σελιδοδεικτών).

Το περιεχόμενο διατίθεται **ελεύθερα** με άδεια χρήσης: Creative Commons Attribution CC **BY-NC-ND** 4.0 International License

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Πλήρες κείμενο εργασίας / full-text in Greek

Εισαγωγή

Η Ανοικτή Πρόσβαση (ΑΠ) έχει καθιερωθεί ως βασικό στοιχείο της σύγχρονης επιστημονικής επικοινωνίας, προσφέροντας ελεύθερη πρόσβαση σε ερευνητικά αποτελέσματα και ενισχύοντας τη διαφάνεια, την αναγνωσιμότητα και την απήχηση της επιστημονικής παραγωγής. Αν και η ΑΠ μπορεί να υλοποιηθεί μέσω διαφορετικών στρατηγικών, ο «πράσινος δρόμος» (Green OA), που βασίζεται στην αυτοκατάθεση των δημοσιεύσεων σε ιδρυματικά ή θεματικά αποθετήρια, αποτελεί ιδιαίτερα αποτελεσματική και βιώσιμη λύση για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, μέσω του Ιδρυματικού Αποθετηρίου RUOMOplus, έχει αναλάβει ενεργό ρόλο στην προώθηση της ΑΠ, εισηγούμενη και υποστηρίζοντας την πολιτική ΑΠ του Ιδρύματος (υπ' αριθμ. 19/22.4.2019). Η στρατηγική αυτή συνδυάζει πολιτικές υποχρεωτικής αυτοκατάθεσης (mandate), οικονομικά κίνητρα, μέσω του θεσμού των ερευνητικών βραβείων, και εκπαίδευση, προάγοντας τη συστηματική αυτοκατάθεση και διασφαλίζοντας τη μακροχρόνια προσβασιμότητα και προβολή της επιστημονικής παραγωγής.

Η εισήγηση αυτή εξετάζει τις δράσεις και τις πολιτικές που εφαρμόζονται για τον πράσινο δρόμο ΑΠ, αναδεικνύοντας τον καθοριστικό ρόλο της βιβλιοθήκης ως φορέα μετάβασης προς ένα πιο ανοικτό, συμμετοχικό και δίκαιο οικοσύστημα επιστημονικής επικοινωνίας.

Βιβλιογραφική επισκόπηση

Η **Ανοικτή Πρόσβαση** (ΑΠ) έχει καθιερωθεί διεθνώς ως ένας βασικός μηχανισμός για την ενίσχυση της επιστημονικής προβολής και της αναγνωσιμότητας των δημοσιεύσεων (Hadad & Aharony, 2023; Piwowar et al., 2018). Ένας στρατηγικά βιώσιμος τρόπος είναι ο «**πράσινος δρόμος**» (Green OA),

ο οποίος βασίζεται στην **αυτο-κατάθεση** δημοσιεύσεων σε **ιδρυματικά** ή θεματικά αποθετήρια (Bashir et al., 2021; Suber, 2021). Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει στα ιδρύματα να μεγιστοποιήσουν την ορατότητα του ερευνητικού τους έργου χωρίς την οικονομική επιβάρυνση των χρεώσεων επεξεργασίας άρθρων (APCs) (Bashir et al., 2021; Suber, 2021).

Η επιτυχής εφαρμογή του πράσινου δρόμου συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη σαφών υποχρεωτικών πολιτικών (**mandates**) και κινήτρων για τους ερευνητές (Shafer, 2021; Hadad & Aharony, 2023; Harnad, 2008). Για παράδειγμα, η ενσωμάτωση της κατάθεσης δημοσιεύσεων σε αποθετήρια ως προϋπόθεση για ερευνητικά βραβεία ή την αξιολόγηση της ερευνητικής παραγωγής έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματική (Hadad & Aharony, 2023; Shafer, 2021; Harnad, 2008). Επιπλέον, όταν τα κίνητρα αυτά συνδυάζονται με εκπαιδευτικές δράσεις και υποστήριξη, αυξάνουν σημαντικά το ποσοστό συμμετοχής των ερευνητών στον πράσινο δρόμο (Dickson, 2024; Harnad, 2007).

Ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι κρίσιμος και πολυδιάστατος (Suber, 2021; Shafer, 2021). Εκτός από τη διαχείριση των αποθετηρίων και την τεχνική υποστήριξη, οι βιβλιοθήκες λειτουργούν ως κόμβοι ενημέρωσης και εκπαίδευσης. Παρέχουν καθοδήγηση για θέματα όπως τα πνευματικά δικαιώματα, τα μεταδεδομένα, τα πρότυπα αρχειοθέτησης και τις πολιτικές ανοικτής επιστήμης (Suber, 2021; Shafer, 2021). Η ενεργή τους συμμετοχή αυξάνει την ανακτησιμότητα, την ποσότητα και την ποιότητα των δημοσιεύσεων στα αποθετήρια, προωθεί τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των συστημάτων και διασφαλίζει τη μακροχρόνια προσβασιμότητα των δημοσιεύσεων.

Πρόσφατες μελέτες υπογραμμίζουν τις κοινωνικές και θεσμικές διαστάσεις της Ανοικτής Πρόσβασης, τονίζοντας ότι η ευρύτερη εφαρμογή του πράσινου δρόμου μπορεί να ενισχύσει την ισότητα πρόσβασης στη γνώση, μειώνοντας τις ανισότητες μεταξύ ιδρυμάτων με διαφορετικούς πόρους (Bashir et al., 2021; Piwowar et al., 2018; Tennant et al., 2020; Tsakonas κ.α., 2023).

Παράλληλα, η ολοκληρωμένη στρατηγική που συνδυάζει πολιτικές, κίνητρα και εκπαίδευση δημιουργεί ένα συμμετοχικό οικοσύστημα επιστημονικής επικοινωνίας, όπου οι ερευνητές, οι βιβλιοθήκες και τα ιδρύματα συνεργάζονται για τη διάθεση και αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης.

Η έρευνα των Langham-Putrow et al. (2021) αναφέρει ότι οι αναφορές (**citations**) των δημοσιεύσεων παραμένουν σημαντικό κριτήριο για αποφάσεις εξέλιξης, μονιμοποίησης και επιβράβευσης των ερευνητών. Ωστόσο, οι Tennant et al. (2016) τονίζουν ότι ο σκοπός της Ανοικτής Πρόσβασης δεν είναι μόνο η αύξηση του αριθμού των αναφορών, αλλά κυρίως η διεύρυνση της πρόσβασης και της αξιοποίησης της γνώσης πέρα από την ακαδημαϊκή κοινότητα, όπως από επαγγελματίες και κοινωνικούς φορείς. Αυτός ο αντίκτυπος είναι ουσιαστικός για την κοινωνία και δεν μετριέται απαραίτητα με αναφορές.

Στην έρευνα των Schörfel et al. (2023) επισημαίνεται ότι χρειάζεται να δοθεί προσοχή στη διατήρηση του αρχικού σκοπού των αποθετηρίων, η οποία είναι η παροχή ανοικτής πρόσβασης στα ερευνητικά αποτελέσματα. Ταυτόχρονα, οι διαχειριστές αποθετηρίων οφείλουν να βελτιώσουν την ποιότητα των μεταδεδομένων και να αξιολογήσουν και να ενισχύσουν τον βαθμό **FAIR** (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) της υποδομής τους.

Τα **Ιδρυματικά Αποθετήρια (IA)** διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ακαδημαϊκή κοινότητα, προσφέροντας στους ερευνητές και στα ιδρύματα μεγαλύτερη προβολή και ευρύτερη πρόσβαση στο ερευνητικό τους έργο (Kruesi et al., 2019). Μέσω των IA, η διάδοση των επιστημονικών αποτελεσμάτων γίνεται ανοικτά και ψηφιακά, ενισχύοντας τη διδασκαλία, την εκπαίδευση και την ακαδημαϊκή επιρροή, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται ο κίνδυνος ακαδημαϊκού ελιτισμού (Kodua-Ntim & Fombad, 2020). Τα IA δεν περιορίζουν την ιδιοκτησία των έργων, αλλά προωθούν τη διαφάνεια και την ελεύθερη διάδοση ιδεών, υποστηρίζοντας νέες μορφές ψηφιακής επιστημονικής επικοινωνίας (Novak & Day, 2018).

Επίσης, τα ΙΑ βελτιώνουν τη διαχείριση της γνώσης σε όλα τα στάδια της έρευνας, ενισχύουν τη διεθνή αναγνώριση των ερευνητών και των ιδρυμάτων (Ukwoma & Dike, 2017; Kim & Oh, 2020) και αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την ανάδειξη της επιστημονικής αριστείας, ξεπερνώντας τα περιοριστικά εμπόδια της συνδρομητικής δημοσίευσης (Kruesi et al., 2018; Burns, 2018). Με αυτόν τον τρόπο, τα ΙΑ συμβάλλουν στην ισότιμη πρόσβαση στη γνώση και διευρύνουν την απήχηση της επιστημονικής παραγωγής πέρα από τα όρια του ιδρύματος, προσφέροντας στους ερευνητές μια πλατφόρμα όπου η ακαδημαϊκή τους εργασία γίνεται ορατή και αξιοποιήσιμη σε παγκόσμιο επίπεδο.

Θεσμικό Πλαίσιο ΑΠ στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας έχει δεσμευτεί να προωθεί όσο το δυνατόν ευρύτερα τα αποτελέσματα της ερευνητικής και ακαδημαϊκής δραστηριότητας των μελών του. Ως ένα από τα πρώτα ελληνικά πανεπιστήμια που αναγνώρισαν τη σημασία της ανοικτής πρόσβασης, έχει συνυπογράψει τη Διακήρυξη του Βερολίνου. Για την πλήρη καταγραφή της έρευνας, απαιτείται η καταχώρηση των βιβλιογραφικών στοιχείων όλων των δημοσιευμένων εργασιών στο Ιδρυματικό Αποθετήριο Ακαδημαϊκής Έρευνας RUOMOplus. Παράλληλα, για τη μεγιστοποίηση της απήχησης της ερευνητικής παραγωγής του Πανεπιστημίου, είναι υποχρεωτική η κατάθεση του τελικού ψηφιακού χειρογράφου (μετά την κρίση) κάθε άρθρου.

Σύμφωνα με την πολιτική της Ανοικτής Πρόσβασης (υπ' αριθμ. 19/22.4.2019 Έκτακτης Συνεδρίασης της Συγκλήτου), όλα τα μέλη του ιδρύματος (μέλη ΔΕΠ, ερευνητές, υποψήφιοι διδάκτορες κ.ά.) οφείλουν να καταχωρούν έγκαιρα τα μεταδεδομένα των εργασιών τους και να καταθέτουν τα τελικά χειρόγραφα των άρθρων σε περιοδικά και σε συνέδρια στο αποθετήριο. Η ίδια διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί και για παλαιότερες δημοσιεύσεις.

Η ανοικτή πρόσβαση στο Ιδρυματικό Αποθετήριο RUOMOplus είναι υποχρεωτική όταν αυτό επιτρέπεται από τον εκδότη, με την τήρηση των όρων που θέτουν εκδότες ή οι χρηματοδοτικοί φορείς. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει

embargo, το κείμενο κατατίθεται αλλά η δημόσια πρόσβαση γίνεται μεταγενέστερα. Στις ελάχιστες περιπτώσεις που ο εκδότης απαγορεύει πλήρως τη δημόσια πρόσβαση, το κείμενο παραμένει αποθηκευμένο αλλά προσβάσιμο μόνο τοπικά.

Τα μεταδεδομένα στο Ιδρυματικό Αποθετήριο RUOMOplus, το οποίο στηρίζεται στο λειτουργικό σύστημα DSpace CRIS, συμμορφώνονται με διεθνή πρότυπα, είναι διαλειτουργικά με άλλα αποθετήρια και ανακτώνται εύκολα από μηχανές αναζήτησης. Μπορούν να αξιοποιηθούν σε επίσημες ιστοσελίδες, για αξιολογήσεις του ιδρύματος, για καταγραφή ερευνητικών έργων, για παραπομπές σε θεματικά αποθετήρια και ακαδημαϊκά δίκτυα, αλλά και για διαδικασίες εξέλιξης μελών ΔΕΠ. Η εφαρμογή της πολιτικής ξεκίνησε μέσα στο 2019, έξι μήνες μετά την έγκρισή της από τη Σύγκλητο.

Ιδρυματικό Αποθετήριο Ακαδημαϊκής έρευνας - RUOMOplus

Περιγραφή/λειτουργίες

Μέσω του Ιδρυματικού Αποθετηρίου **RUOMOplus**, τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας μπορούν να μεταφορτώνουν αυτόνομα τις δημοσιεύσεις τους. Κατά την υποβολή, ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει τα μεταδεδομένα μέσω DOI ή αρχείων (BibTex, RIS), ώστε τα στοιχεία να συμπληρωθούν αυτόματα από έγκυρες πηγές. Αφού ελέγξει την ακρίβεια, τα μεταφέρει με ένα κλικ στη φόρμα υποβολής.

Επιπλέον, μέσω της συνεργασίας με την πλατφόρμα **Bibliometris**, είναι δυνατή η αναδρομική συγκέντρωση δημοσιεύσεων από πολλαπλές πηγές (Scopus, Google Scholar, Web of Science), η αποδιπλοποίηση και η εισαγωγή τους στο αποθετήριο ανά ερευνητή. Έτσι συγκεντρώνονται τα μεταδεδομένα, ενώ ο ερευνητής μεταφορτώνει και το αντίστοιχο αρχείο, ελέγχοντας τους περιορισμούς του εκδότη (π.χ. preprint, embargo).

Διαδικασία υποβολής δημοσιεύσεων

Ο οδηγός του RUOMOrplus καθοδηγεί τα μέλη στη διαδικασία αυτοκατάθεσης και στη γενικότερη εξοικείωση με το αποθετήριο. Η συμμετοχή όλων είναι κρίσιμη για την ανάδειξη της ερευνητικής παραγωγής του Ιδρύματος. Η διαδικασία είναι διαδικτυακή και απαιτεί σύνδεση μέσω **ORCiD**. Στην προσωπική σελίδα («Το RUOMO Μου») εμφανίζονται οι ημιτελείς υποβολές, οι εργασίες υπό έλεγχο και το ιστορικό. Σε περίπτωση λαθών, ο ερευνητής ειδοποιείται για διόρθωση.

Η εισαγωγή δημοσιεύσεων γίνεται χειροκίνητα, με DOI ή με μαζική εισαγωγή αρχείων (BibTex, RIS, CSV). Συνιστάται το DOI, καθώς προσυμπληρώνει αυτόματα τα μεταδεδομένα. Στη συνέχεια, ανεβαίνει το πλήρες κείμενο (PDF) σύμφωνα με την πολιτική του εκδότη (Jisc Open Policy Finder). Ο χρήστης επιβεβαιώνει τα στοιχεία, ορίζει ενδεχόμενη άδεια **Creative Commons** και αποδέχεται την άδεια διανομής, απαραίτητη για την ολοκλήρωση της υποβολής.

Το RUOMOrplus επιτρέπει επίσης μαζική εισαγωγή, διαχείριση προσωπικού προφίλ, προβολή δημοσιεύσεων και βιβλιομετρικών δεδομένων (π.χ. από Scopus) καθώς και έλεγχο της δημόσιας προβολής των εργασιών. Έτσι, λειτουργεί ως εργαλείο καταγραφής, διάδοσης και διαχείρισης της ερευνητικής παραγωγής, συνδυάζοντας την υποστήριξη της ανοικτής πρόσβασης με τη διασφάλιση ποιότητας και προβολής του επιστημονικού έργου.

Κίνητρα για την Υιοθέτηση της Ανοικτής Πρόσβασης

Ο θεσμός των Ερευνητικών Βραβείων

Κίνητρο για την υιοθέτηση της κουλτούρας δημοσίευσης σε καθεστώς Ανοικτής Πρόσβασης είναι ο θεσμός των Ερευνητικών Βραβείων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ο θεσμός αυτός αποτελεί έναν σημαντικό μηχανισμό αναγνώρισης και ενίσχυσης της ακαδημαϊκής αριστείας στο ελληνικό ακαδημαϊκό τοπίο. Σκοπός του είναι να επιβραβεύσει τα μέλη ΔΕΠ και τους ερευνητές του Ιδρύματος για τη δημοσίευση πρωτότυπων επιστημονικών άρθρων σε διεθνή περιοδικά με υψηλή

απήχηση, προάγοντας έτσι την επιστημονική παραγωγή και την αναγνωρισιμότητα του Πανεπιστημίου σε διεθνές επίπεδο.

Η διαδικασία απονομής των Ερευνητικών Βραβείων ξεκίνησε με στόχο την ενίσχυση της απήχησης του ερευνητικού έργου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας μέσω της δημοσίευσης σε διεθνή περιοδικά που περιλαμβάνονται σε βιβλιογραφικές βάσεις με δεδομένα αναφορών (π.χ. Scopus). Με την πάροδο των ετών, ο θεσμός εξελίχθηκε, προσαρμοζόμενος στις σύγχρονες ανάγκες και προκλήσεις του ακαδημαϊκού κόσμου και περιόρισε τα βραβεία στις δημοσιεύσεις σε περιοδικά στο ανώτερο 20% της κατάταξής τους με βάση την απήχησή τους. Η απονομή των βραβείων γίνεται μέσω της Επιτροπής Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ), η οποία αναλαμβάνει την προκήρυξη και την εφαρμογή της διαδικασίας χορήγησης ερευνητικών βραβείων.

Τα Ερευνητικά Βραβεία διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- **Α' Κατηγορία:** Ερευνητικό Βραβείο ύψους €3.200,00 λαμβάνουν οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά που κατατάσσονται κατά μέσο όρο στα θεματικά πεδία της Scopus στο άνω 5% δηλ. (M.O. percentiles: έως και 95%).
- **Β' Κατηγορία:** Ερευνητικό Βραβείο ύψους €2.000,00 λαμβάνουν οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά που κατατάσσονται κατά μέσο όρο στα θεματικά πεδία της Scopus στο επόμενο 15% δηλ. (M.O. percentiles: 94,9 έως και 80%) Το ερευνητικό βραβείο αφορά την δημοσίευση και επιμερίζεται στους συγγραφείς της δημοσίευσης εφόσον αποτελούν μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Κανονισμός / Σύνδεση με Ruomoplus

Ο θεσμός των Ερευνητικών Βραβείων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας σχετίζεται άμεσα με την πολιτική Ανοικτής Πρόσβασης (ΑΠ) του Ιδρύματος, ενισχύοντας τη

διαφάνεια, την προσβασιμότητα και την κοινωνική αξία της επιστημονικής έρευνας.

Η πολιτική της Ανοικτής Πρόσβασης ενσωματώνεται στον θεσμό των Ερευνητικών Βραβείων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αφού σύμφωνα με τη διαδικασία χορήγησης των ερευνητικών βραβείων, απαραίτητη προϋπόθεση για την απονομή χρηματικής ενίσχυσης αποτελεί η αυτοκατάθεση από κάθε υποψήφιο ερευνητή του συνόλου των δημοσιεύσεων του στο Ιδρυματικό Αποθετήριο για το έτος αναφοράς της προκήρυξης.

Υποστηρικτικές δράσεις

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην προώθηση και την εφαρμογή της Ανοικτής Πρόσβασης, μέσα από την ανάπτυξη εργαλείων, την εκπαίδευση της ακαδημαϊκής κοινότητας και τη δικτύωση με εθνικούς και διεθνείς φορείς. Πιο συγκεκριμένα, από τις αρχές του 2025 η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δημιουργήσει:

Ιστοσελίδα Ανοικτής Πρόσβασης

Η Βιβλιοθήκη έχει αναπτύξει και διαχειρίζεται μια θεματική ιστοσελίδα για την Ανοικτή Πρόσβαση, η οποία λειτουργεί ως κεντρικό σημείο αναφοράς για όλους όσους θέλουν να ενημερωθούν για θέματα ανοικτής πρόσβασης. Η ιστοσελίδα ΑΠ της Βιβλιοθήκης φιλοξενεί:

- Πολιτικές ΑΠ στην Ευρώπη και στην Ελλάδα
- Τον κανονισμό και την πολιτική του Πανεπιστημίου για την ΑΠ,
- Οδηγίες για την κατάθεση στο RUOMOplus,
- Πληροφορίες για τις συμφωνίες ΣΕΑΒ με εκδότες,
- Συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για πνευματικά δικαιώματα και θέματα αυτοκατάθεσης στο Ιδρυματικό Αποθετήριο Ακαδημαϊκής Έρευνας RUOMOplus.

Υποστήριξη και Εκπαίδευση της Ακαδημαϊκής Κοινότητας

Η Βιβλιοθήκη παρέχει εξατομικευμένη συμβουλευτική σε ερευνητές και μέλη ΔΕΠ και δημιουργεί εκπαιδευτικό υλικό (οδηγούς, εγχειρίδια, tutorials). Με τον τρόπο αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση κουλτούρας Ανοικτής Πρόσβασης και ενδυναμώνει την ικανότητα της ακαδημαϊκής κοινότητας να αξιοποιεί αποτελεσματικά τα εργαλεία της ΑΠ.

Συνεργασίες και Δικτύωση

Η Βιβλιοθήκη παρακολουθεί τις εξελίξεις της ανοικτής πρόσβασης στο διεθνή και εθνικό χώρο συμμετέχοντας σε διαδικτυακά σεμινάρια π.χ. του OpenAIRE. Παράλληλα, εκπροσωπεί το Πανεπιστήμιο σε συνέδρια και επιστημονικές πρωτοβουλίες, προωθώντας τις βέλτιστες πρακτικές στο χώρο της Ανοικτής Επιστήμης.

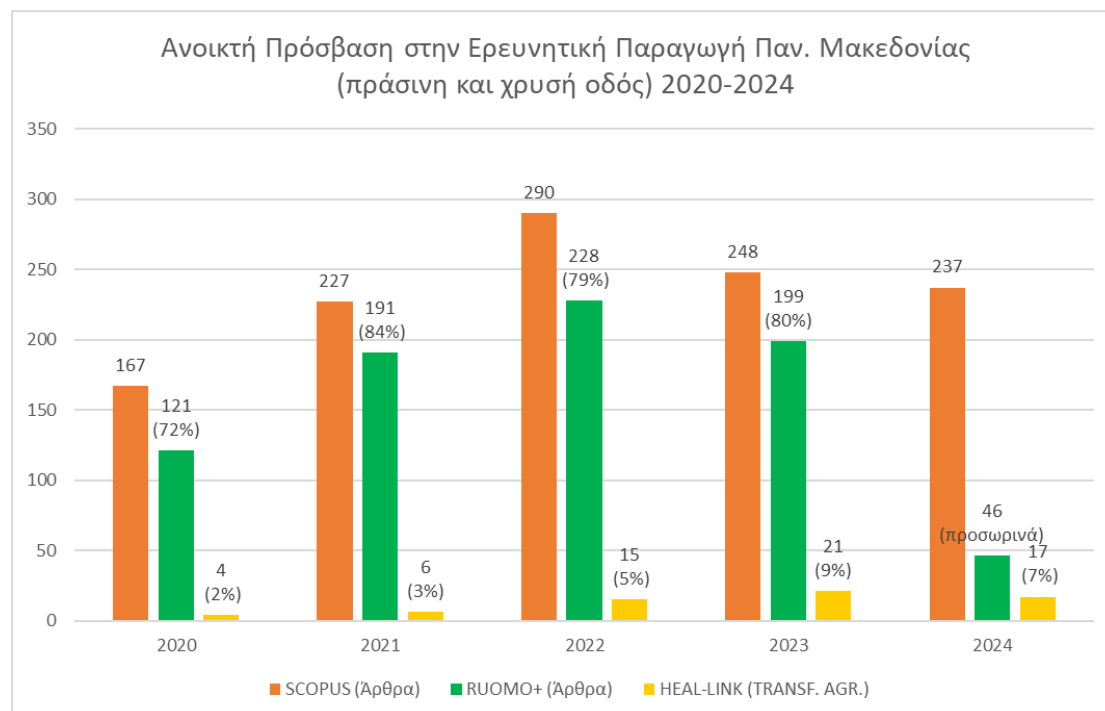
Με αυτόν τον τρόπο, η Βιβλιοθήκη δεν περιορίζεται στον τεχνικό ρόλο της διαχείρισης του ιδρυματικού αποθετηρίου, αλλά αναδεικνύεται σε βασικό μοχλό αλλαγής, ενισχύοντας τη διαφάνεια, την εξωστρέφεια και την ανοιχτότητα της ερευνητικής παραγωγής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Αποτελέσματα και Επιπτώσεις της Πολιτικής ΑΠ

Το αποτέλεσμα της εφαρμογής της πολιτικής ΑΠ που έχει υιοθετηθεί από το Πανεπιστήμιο και προωθείται ενεργά από τη Βιβλιοθήκη σε συνδυασμό με τα κίνητρα που έχουν θεσπισθεί στη διαδικασία χορήγησης ερευνητικών βραβείων και την προϋπόθεση για κατάθεση στο RUOMOrplus του πλήρους κειμένου του συνόλου των άρθρων σε περιοδικά και συνέδρια, αντικατοπτρίζεται στο ποσοστό των δημοσιεύσεων που έχουν καταστεί ΑΠ μέσω της αυτοκατάθεσης στο ΙΑ . Ειδικότερα για τα άρθρα σε περιοδικά την τριετία 2021-2023 το 81% του συνόλου των άρθρων που περιλαμβάνονται στη βάση Scopus είναι ανοικτής πρόσβασης μέσω της πράσινης οδού και παράλληλα περίπου 5% είναι ανοικτής πρόσβασης μέσω της χρυσής οδού χάρη στις μετασχηματιστικές συμφωνίες των εκδοτών με το HEAL-Link (Γράφημα 1). Το 2020 ήταν η τελευταία χρονιά στην

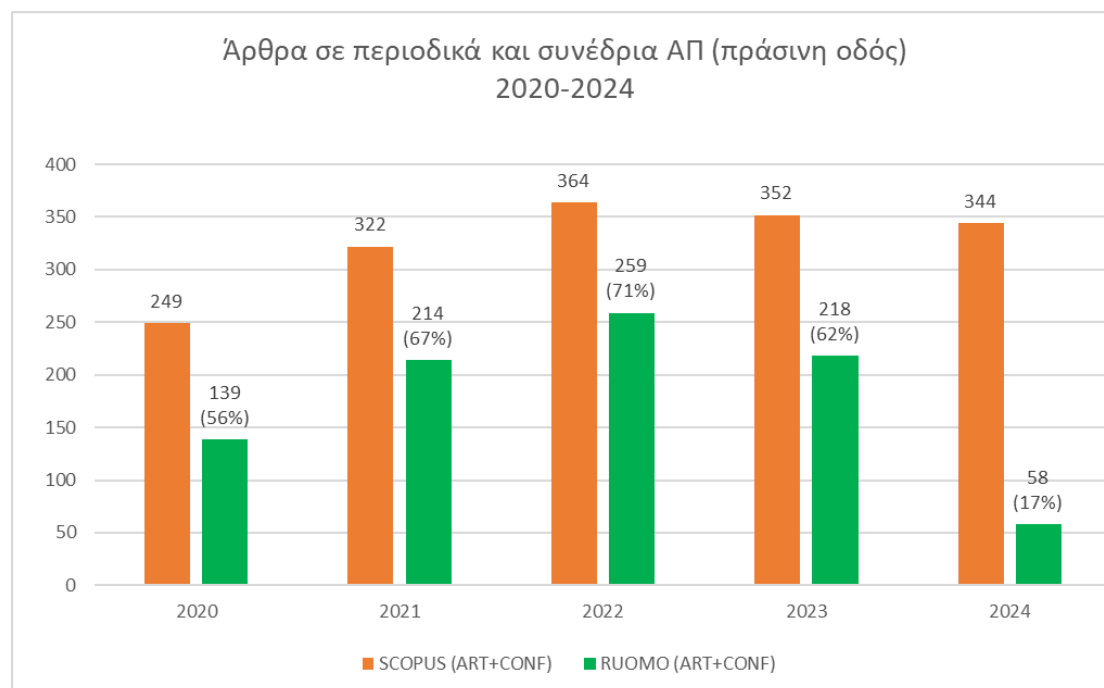
οποία δόθηκαν βραβεία και σε μια Γ Κατηγορία που περιλάμβανε τα περιοδικά στο δεύτερο τεταρτημόριο κατάταξης. Επίσης μέχρι εκείνη τη χρονιά ο σχετικός με την αυτοκατάθεση όρος της διαδικασίας χορήγησης ερευνητικών βραβείων περιελάμβανε μόνον τα υποψήφια για βράβευση άρθρα και όχι το σύνολο των δημοσιεύσεων του έτους αναφοράς. Λαμβάνοντας υπόψη πως τα ερευνητικά βραβεία προκηρύσσονται τον Οκτώβριο του επόμενου έτους από το έτος δημοσίευσης και άρα για τις δημοσιεύσεις του έτους 2024 δεν έχουν προκηρυχθεί μέχρι τη χρονική στιγμή της συγγραφής αυτής της ανακοίνωσης, το χαμηλό ποσοστό (19,4%) των άρθρων που έχουν κατατεθεί μέχρι στιγμής στο ΙΑ είναι απολύτως ενδεικτικό του σημαντικού ρόλου των κινήτρων και αντικινήτρων που έχουν θεσπιστεί μέσω της διαδικασίας χορήγησης των ερευνητικών βραβείων. Με άλλα λόγια, η υιοθέτηση μιας πολιτικής ανοικτής πρόσβασης με υποχρεωτική αυτοκατάθεση των τελικών χειρογράφων, παρόλη την ενεργή υποστήριξη της Βιβλιοθήκης, θα είχε πενιχρά αποτελέσματα χωρίς τη θέσπιση σχετικών κινήτρων και αντικινήτρων.

Γράφημα 1:Ανοικτή Πρόσβαση στην Ερευνητική Παραγωγή του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (πράσινη και χρυσή οδός) 2020-2024

Αν συνυπολογίσουμε στα άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και τον αριθμό των δημοσιεύσεων σε συνέδρια (Γράφημα 2) το ποσοστό των δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης μέσω της πράσινης οδού επί του συνόλου των αντίστοιχων δημοσιεύσεων που περιλαμβάνονται στη βάση Scopus παραμένει σχετικά υψηλό (64% κατά μέσο όρο για την τετραετία 2020-2023). Ο υψηλότερος αριθμός άρθρων περιοδικών που κατατίθενται στο ΙΑ οφείλεται κυρίως στο ότι ερευνητικά βραβεία χορηγούνται αποκλειστικά σε άρθρα σε περιοδικά και μέχρι σχετικά πρόσφατα η προϋπόθεση για κατάθεση στο ΙΑ από την πλευρά των υποψηφίων για τα ερευνητικά βραβεία δεν περιελάμβανε και άλλους τύπους υλικού εκτός των άρθρων σε περιοδικά.

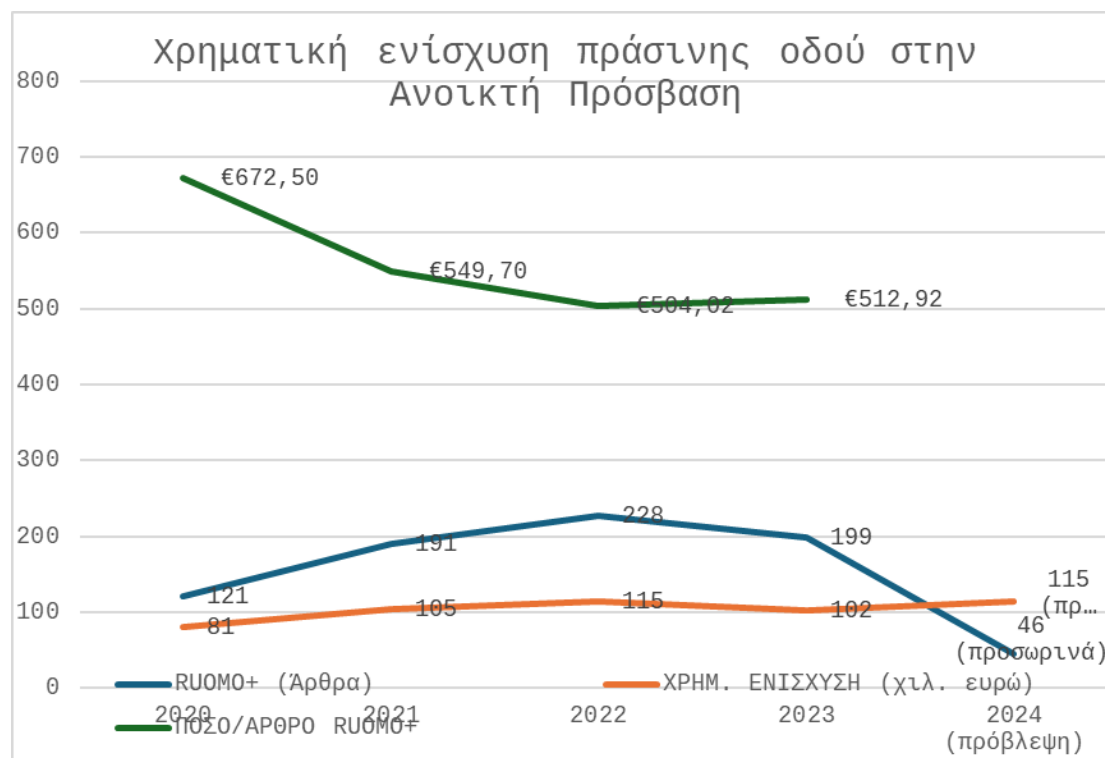
Γράφημα 2: Άρθρα σε περιοδικά και συνέδρια ΑΠ (πράσινη οδός) 2020-2024

Αν και ο θεσμός των Ερευνητικών Βραβείων έχει ως πρωταρχικό σκοπό τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής παραγωγής του ιδρύματος σε επιστημονικά περιοδικά με υψηλή απήχηση, η προϋπόθεση τήρησης της υποχρεωτικής αυτοαρχειοθέτησης στο ΙΑ για την απονομή των βραβείων έχει λειτουργήσει καταλυτικά στην εφαρμογή της πράσινης οδού προς την ανοικτή πρόσβαση. Υπό αυτήν την έννοια, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το ποσό που δαπανά ετησίως το Πανεπιστήμιο για τα ερευνητικά βραβεία ως ένα ποσό για την οικονομική ενίσχυση της πράσινης οδού για την ανοικτή πρόσβαση. Με βάση τους όρους της διαδικασίας χορήγησης ερευνητικών βραβείων ο αριθμός των άρθρων που βραβεύονται τα τελευταία χρόνια είναι κατά μέσο όρο 85 ενώ ο αριθμός των άρθρων που κατατίθενται στο ΙΑ είναι πολλαπλάσιος και υπερβαίνει τα 200 κατά μέσο όρο. Για την ίδια χρονική περίοδο το ποσό που απαιτείται για τα ερευνητικά βραβεία κυμαίνεται από 100.000 έως 125.000 ευρώ. Αν διαιρέσουμε το συνολικό ποσό της οικονομικής ενίσχυσης με τον αριθμό των άρθρων που κατατίθενται στο ΙΑ, διαπιστώνουμε πως η οικονομική ενίσχυση της πράσινης οδού κυμαίνεται περί τα 500 ευρώ ανά άρθρο (Γράφημα 3). Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που θα απαιτούνταν για την κάλυψη των συγγραφικών εξόδων (APC) των ίδιων άρθρων μέσω της χρυσής οδού θα ήταν τουλάχιστον

τέσσερις φορές μεγαλύτερο και με τη σημαντική διαφορά πως η οικονομική αυτή ενίσχυση δεν θα κατευθυνόταν στους ίδιους τους ερευνητές-συγγραφείς.

Γράφημα 3: Οικονομική ενίσχυση της πράσινης οδού στην ερευνητική παραγωγή ΑΠ

Προοπτικές και μελλοντικές κατευθύνσεις

Το θεσμικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί με την υποστήριξη της ακαδημαϊκής διοίκησης έχει οδηγήσει στη σταδιακή εμπέδωση μιας κουλτούρας ανοικτής πρόσβασης στην ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Οι παραπάνω παράγοντες δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για περαιτέρω ενίσχυση της πράσινης οδού αλλά και για συμπληρωματική ενίσχυση της χρυσής και της αδαμάντινης οδού προς την ανοικτή πρόσβαση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, θα μπορούσαν να εξεταστούν οι εξής δράσεις:

- **Αναθεώρηση της Πολιτικής Ανοικτής Πρόσβασης:** Υιοθέτηση μιας πιο προωθημένης Πολιτικής Ανοικτής Πρόσβασης τύπου Harvard σύμφωνα με την οποία η υποχρεωτική αυτοαρχειοθέτηση θα συνοδεύεται από την

εκχώρηση των ερευνητών στο Πανεπιστήμιο μιας ανέκκλητης, μη αποκλειστικής άδειας για αρχειοθέτηση και δημόσια διανομή του ερευνητικού έργου που παράγεται στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Με τον τρόπο αυτόν οι δημοσιεύσεις θα είναι άμεσα προσβάσιμες χωρίς την υποχρεωτική τήρηση των περιόδων αποκλεισμού (embargos) που επιβάλλουν οι εκδότες.

- **Θεσμική θωράκιση με το Δικαίωμα Δευτερογενούς Δημοσίευσης (Secondary Publishing Right – SPR):**

Η ελληνική πολιτεία μπορεί να ενισχύσει ουσιαστικά τη βιωσιμότητα της Ανοικτής Πρόσβασης θεσπίζοντας το SPR, το οποίο θα επιτρέπει στους/στις ερευνητές/ριες να καταθέτουν τις εργασίες τους στα ιδρυματικά αποθετήρια με νομική κάλυψη, ανεξάρτητα από τους περιορισμούς των εκδοτών. Παρόμοιες ρυθμίσεις έχουν ήδη υιοθετηθεί σε εννέα ευρωπαϊκές χώρες, προσφέροντας μεγαλύτερη ασφάλεια και συνέπεια στο οικοσύστημα της Ανοικτής Επιστήμης (Tsakonas κ.α., 2023). Η εφαρμογή του SPR, σε συνδυασμό με εθνικές συμφωνίες μετασχηματισμού (national transformative agreements) με εκδότες, θα αποτελούσε μια στρατηγική παρέμβαση που ευθυγραμμίζεται με τις ευρωπαϊκές πρακτικές και τις πολιτικές του Horizon Europe για την Ανοικτή Επιστήμη.

- **Αναδρομικός και τρέχων εμπλουτισμός του ΙΑ ακαδημαϊκής έρευνας:** Μέσω της διασύνδεσης του Bibliometris με το ΙΑ προβλέπεται να μεταφορτωθούν τα μεταδεδομένα του συνολικού έργου των ερευνητών ως ημιτελείς υποβολές οι οποίες θα οριστικοποιούνται μετά την κατάθεση του ψηφιακού τελικού χειρογράφου.
- **Κάλυψη κόστους δημοσιεύσεων (APCs):** Το Πανεπιστήμιο θα μπορούσε να παρέχει **μικρά εσωτερικά κονδύλια** για την κάλυψη εξόδων δημοσίευσης σε υψηλής απήχησης έγκριτα περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης που δεν καλύπτονται ή καλύπτονται μερικώς από τις συμφωνίες του ΣΕΑΒ.

- **Ενίσχυση της αδαμάντινης οδού προς την ΑΠ:** Προβολή της Υπηρεσίας Υποστήριξης Διαχείρισης και Έκδοσης Ηλεκτρονικών Περιοδικών της Βιβλιοθήκης με στόχο την αύξηση του αριθμού των ακαδημαϊκών ηλεκτρονικών περιοδικών του Ιδρύματος που εκδίδονται μέσω της πλατφόρμας του OJS.
- **Πολιτική Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων:** Πρόταση για υιοθέτηση από το Ίδρυμα πολιτικής ερευνητικών δεδομένων που θα απαιτεί την απόθεση δεδομένων στο Αποθετήριο Ερευνητικών Δεδομένων του ΣΕΑΒ HARDMIN.
- **Εκπαιδευτικές δράσεις:** η Βιβλιοθήκη να αναλάβει τη διοργάνωση εργαστηρίων, οδηγών και σεμιναρίων για την αυτο-κατάθεση, τα πνευματικά δικαιώματα και τη χρήση του RUOMOplus.
- **Ενσωμάτωση στην ακαδημαϊκή αξιολόγηση:** Αυτόματος υπολογισμός βιβλιομετρικών δεικτών που απαιτούνται για την αξιολόγηση του ερευνητικού έργου του Ιδρύματος και των ακαδημαϊκών του μονάδων.
- **Διεθνής δικτύωση:** ενεργός συμμετοχή σε διεθνείς πρωτοβουλίες όπως το **OpenAIRE** ή το **Plan S**, που ενισχύουν την υιοθέτηση πρακτικών Ανοικτής Πρόσβασης σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Με τον τρόπο αυτό, η Ανοικτή Πρόσβαση δεν αντιμετωπίζεται απλώς ως θεσμική υποχρέωση, αλλά ως στρατηγικό εργαλείο ενίσχυσης της επιστημονικής παραγωγής και της διεθνούς παρουσίας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Η Ανοικτή Πρόσβαση αποτελεί πλέον διεθνή τάση στη διάχυση της επιστημονικής γνώσης και οι προοπτικές της στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας συνδέονται άμεσα με την περαιτέρω ενδυνάμωση του θεσμικού και υποστηρικτικού πλαισίου.

Σημαντικά σημεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι:

- **Εδραίωση της κουλτούρας Ανοικτής Επιστήμης**
Η συστηματική ενημέρωση και εκπαίδευση της ακαδημαϊκής κοινότητας, σε συνδυασμό με την παροχή κινήτρων, ενισχύει την ενσωμάτωση της ΑΠ στην καθημερινή ερευνητική πρακτική.

- **Ανάπτυξη και βελτίωση υποδομών**

Το RUOMOpus να εμπλουτίζεται με νέες λειτουργίες (στατιστικά χρήσης, δείκτες απήχησης) ώστε να αποτελέσει όχι μόνο ένα ιδρυματικό αποθετήριο αλλά και εργαλείο προβολής της ερευνητικής παραγωγής.

- **Σύνδεση με την αξιολόγηση και τη χρηματοδότηση**

Η συμμόρφωση με την ΑΠ χρειάζεται να ενταχθεί σε διαδικασίες ερευνητικής αξιολόγησης και να συνδεθεί με χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. ΕΛΚΕ, Horizon Europe), ενισχύοντας τη στρατηγική σημασία του θεσμού.

- **Ενίσχυση συνεργασιών**

Η ενεργή συμμετοχή σε διεθνείς πρωτοβουλίες (OpenAIRE, Plan S) και η σύναψη νέων συμφωνιών με εκδότες μέσω του ΣΕΑΒ, προσφέρουν στο Πανεπιστήμιο πρόσβαση σε παγκόσμια δίκτυα και ενισχύουν την εξωστρέφεια.

- **Σύνδεση με την κοινωνία**

Η διάθεση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με ανοιχτό τρόπο ενδυναμώνει τον κοινωνικό ρόλο του Πανεπιστημίου, προσφέροντας γνώση όχι μόνο στην επιστημονική κοινότητα αλλά και σε επαγγελματίες, φορείς πολιτικής και πολίτες.

Βιβλιογραφία

- Bashir, M., Oduwale, A., Adeyemo, T., & Bashir, T. (2021). Open Access: An overview of its various models and its importance to academic libraries in developing countries. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*.
- Burns, E. (2018). The Role of Institutional Repositories in Open Access. *Journal of Librarianship and Information Science*, 50(2), 163–175.
- Dickson, S. (2024). Fostering Open Access in Academia: The Role of Incentives and Training. *Journal of Open Science Communication*, 10(1), 45-58.

- Hadad, Y., & Aharony, N. (2023). Open Access, Academic Recognition and Publication Trends. *Journal of Academic Librarianship*, 49(2), 102-113.
- Harnad, S. (2007). The Open Access Mandate. *D-Lib Magazine*, 13(1), 1-10.
- Harnad, S. (2008). The Open Access Mandate. In P. Suber, G. C. M. L. & T. L. (Eds.), *The Open Access Movement: A Collection of Essays* (pp. 55-68). SPARC.
- Kim, S., & Oh, H. (2020). The Impact of Institutional Repositories on Research Visibility and Academic Excellence. *Journal of Information Science Theory and Practice*, 8(1), 45-58.
- Kodua-Ntim, D., & Fombad, M. (2020). The Role of Institutional Repositories in Promoting Open Access and Reducing Academic Elitism. *Library Management*, 41(6/7), 401–415.
- Kruesi, P., Day, M., & Novak, M. (2018). Institutional Repositories as Tools for Academic Excellence. *Journal of Academic Librarianship*, 44(5), 654-666.
- Kruesi, P., Novak, M., & Day, M. (2019). Institutional Repositories and Research Impact: An Analysis. *College & Research Libraries*, 80(2), 201-215.
- Langham-Putrow, A., Mendenhall, A. B., & Miller, J. (2021). Citation Metrics and Faculty Promotion & Tenure: The Case of a Large Research University. *Journal of Academic Librarianship*, 47(1), 102-114.
- Novak, M., & Day, M. (2018). The Evolution of Institutional Repositories: Promoting Transparency and Digital Scholarly Communication. *The Journal of Academic Librarianship*, 44(4), 487-498.

- Piwowar, H., Priem, J., Larivière, V., Alperin, J. P., Matthias, J., Norlander, B., & Haustein, S. (2018). The state of open access: A review of the literature. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 69(10), 1184-1196.
- Schöpfel, J., Lelong, A., & Cazenave, V. (2023). Quality of metadata in institutional repositories: The role of data curation and FAIR principles. *Digital Library Perspectives*, 39(1), 54-67.
- Shafer, K. (2021). *The Open Access Movement: A Comprehensive Guide*. MIT Press.
- Suber, P. (2021). *Open Access*. MIT Press.
- Tennant, J. P., Crane, H., & Halford, A. (2020). The social and institutional dimensions of open access: A critical review. *Journal of Academic Librarianship*, 46(6), 102-113.
- Tennant, J. P., Waldner, F., Jacques, D. C., Masuzzo, P., Collister, L. B., & Hartgerink, C. H. J. (2016). The academic, economic and societal impacts of Open Access: An evidence-based review. *F1000Research*, 5, 632.
<https://doi.org/10.12688/f1000research.8460.3>
- Tsakonas, G., Zoutsou, K., & Perivolari, M. (2023). *Secondary publishing rights in Europe: Status, challenges & opportunities*. Zenodo.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10798286>
- Ukwoma, S. C., & Dike, S. U. (2017). Enhancing International Recognition of Researchers Through Institutional Repositories. *Journal of Information Science*, 43(3), 322-335.

Στοιχεία ανακοίνωσης στην ελληνική γλώσσα

Τίτλος εργασίας

Ο πράσινος δρόμος προς την Ανοικτή Πρόσβαση: Πολιτική, κίνητρα, δράσεις.

Στοιχεία συγγραφέα / συγγραφέων

Κώστας Ζωντανός, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, zontanos@uom.edu.gr

Φωτεινή Πολυμεράκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, polymerf@uom.edu.gr

Φίλιππος Κολοβός, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, filippos@uom.edu.gr

Λέξεις-κλειδιά

1. Ανοικτή πρόσβαση
2. Ιδρυματικό αποθετήριο
3. Πράσινος δρόμος
4. Πολιτική ανοικτής πρόσβασης
5. Κίνητρα

Περίληψη

Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας μέσω του Ιδρυματικού Αποθετηρίου Ακαδημαϊκής έρευνας Ruomoplus έχει υιοθετήσει και υλοποιεί ενεργά την πολιτική της Ανοικτής Πρόσβασης (ΑΠ) του Ιδρύματος υποστηρίζοντας κατά κύριο λόγο τον «πράσινο δρόμο» Ανοικτής Πρόσβασης. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, ενθαρρύνεται ενεργά η κατάθεση στο Ιδρυματικό Αποθετήριο του πλήρους κειμένου των ερευνητικών δημοσιεύσεων από τους ίδιους τους ερευνητές, διασφαλίζοντας τη διατήρηση, προβολή και μακροχρόνια προσβασιμότητα της επιστημονικής παραγωγής του Ιδρύματος.

Στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας έχει θεσμοθετηθεί, από το 2008, διαδικασία απονομής ερευνητικών βραβείων σε άρθρα που δημοσιεύονται από ερευνητές

του Πανεπιστημίου σε υψηλής απήχησης επιστημονικά περιοδικά. Ο Κανονισμός απονομής ερευνητικών βραβείων τροποποιήθηκε πριν από πέντε χρόνια και τέθηκε ως προϋπόθεση για την αξιολόγηση των προς βράβευση δημοσιεύσεων η κατάθεση στο Ιδρυματικό Αποθετήριο όλων των δημοσιεύσεων του κάθε υποψήφιου ερευνητή για το κάθε έτος αναφοράς. Με αυτόν τον τρόπο ο θεσμός των Ερευνητικών Βραβείων λειτούργησε ως ισχυρό κίνητρο για τη συστηματική συμμετοχή των μελών ΔΕΠ και ερευνητών στη διαδικασία αυτο-κατάθεσης. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι το γεγονός ότι περισσότερο από το 60% των δημοσιεύσεων της τελευταίας πενταετίας του Ιδρύματος που καταγράφονται στη βάση Scopus είναι διαθέσιμες με ανοικτή πρόσβαση μέσω του Αποθετηρίου, ενισχύοντας τη διεθνή προβολή και την απήχηση της ερευνητικής παραγωγής του Ιδρύματος.

Παράλληλα, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας διαδραματίζει ενεργό και πολυεπίπεδο ρόλο στην προώθηση της Ανοικτής Πρόσβασης. Έχει αναπτύξει διαδικτυακή πύλη πληροφόρησης, η οποία λειτουργεί ως κόμβος υποστήριξης και εκπαίδευσης για ερευνητές, βιβλιοθηκονόμους και άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, προσφέροντας οδηγίες, εργαλεία και ενημερώσεις γύρω από θέματα πνευματικών δικαιωμάτων, αποθετηρίων και πολιτικών ανοικτής επιστήμης.

Η ολοκληρωμένη αυτή οπτική αναδεικνύει με σαφήνεια τον ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών όχι μόνο ως χώρων διαχείρισης πληροφορίας, αλλά και ως ενεργών φορέων μετάβασης προς ένα πιο ανοικτό, συμμετοχικό και δίκαιο οικοσύστημα επιστημονικής επικοινωνίας.

Conference paper's details in English

The paper was presented at the **31st Panhellenic Academic Libraries Conference**, which took place at Ioannina (Greece) during 22-24 of October 2025. Conference website: <https://en.31palc.lib.uoi.gr/>

Title

The Green Road to Open Access: Policy, Incentives, Actions.

Details of author / authors

Kostas Zontanos, University of Macedonia, zontanos@uom.edu.gr

Fotini Polymeraki, University of Macedonia, polymerf@uom.edu.gr

Filippos Kolovos, University of Macedonia, filippos@uom.edu.gr

Keywords

1. Open Access
2. Institutional Repository
3. Green Open Access
4. Open Access Policy
5. Incentives

Abstract

The Library of the University of Macedonia, through the institutional repository of academic research RuomoPlus, has adopted and actively implements the University's Open Access (OA) policy, primarily supporting the Green Open Access route. Within this strategic framework, researchers are actively encouraged to deposit the full text of their research publications in the Institutional Repository, ensuring the preservation, dissemination, and long-term accessibility of the University's scientific output.

Since 2008, the University of Macedonia has established a procedure for awarding Research Awards to articles published by university researchers in high-impact academic journals. The regulation governing these awards was amended five years ago, introducing a new requirement: for a publication to be eligible for evaluation and award, all of the candidate researcher's publications

for the relevant year must be deposited in the Institutional Repository. This policy has turned the Research Awards scheme into a strong incentive for academic staff and researchers to systematically engage in self-archiving.

As a result of this initiative, more than 60% of the University's publications from the past five years indexed in the Scopus database are now openly accessible through the Repository, significantly enhancing the global visibility and impact of the University's research output.

At the same time, the University of Macedonia Library plays an active and multifaceted role in promoting OA. It has developed an online information portal, which serves as a hub for support and training for researchers, librarians, and other members of the academic community. The portal offers guidance, tools, and updates on topics such as copyright, repositories, and open science policies.

This comprehensive approach clearly highlights the role of academic libraries not only as centers for information management but also as key agents in the transition toward a more open, participatory, and equitable scholarly communication ecosystem.